

Ročník 1989

Sbírka zákonů

Československá socialistická republika

ČESKÁ
SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

SLOVENSKÁ
SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

Částka 18

Vydána dne 29. června 1989

Cena

OBSAH:

67. Zákon o národohospodářském plánování
68. Zákon o organizaci Československé státní dráhy
69. Vyhláška federálního ministerstva zahraničního obchodu o osvobození obchodního zboží dováženého a pocházejícího z rozvojových zemí od dovozního cla
70. Vyhláška Státní plánovací komise a Státní arbitráže Československé socialistické republiky o zrušení vyhlášky Státní plánovací komise a Státní arbitráže Československé socialistické republiky č. 48/1980 Sb., o hmotném bilancování a projednávání dodavatelsko-odběratelských vztahů v plánovacím procesu
- Oznámení o vydání obecně závazných právních předpisů

67

ZÁKON

ze dne 21. června 1989

o národohospodářském plánování

Hospodářský a sociální rozvoj Československé socialistické republiky je plánovitě řízen socialistickým státem s cílem zabezpečit v souladu se strategickými cíli a záměry hospodářského a sociálního rozvoje, vytyčenými Komunistickou stranou Československa, a s jednotnou státní hospodářskou a sociální politikou Československé socialistické republiky růst hmotné a duchovní úrovně lidu cestou zvyšování efektivnosti národního hospodářství a jeho dynamický, rovnovážný a proporcivý vývoj včetně zabezpečování tvorby a ochrany životního prostředí.

V zájmu vytvoření potřebných podmínek a předpokladů pro harmonický rozvoj socialistické společnosti usneslo se Federální shromáždění Čes-

koslovenské socialistické republiky na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ A OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Úvodní ustanovení

Tento zákon upravuje národohospodářské plánování jakožto základ řízení jednotného československého národního hospodářství (dále jen „národní hospodářství“). V souladu s tím upravuje zejména obsah a funkci soustavy plánů a působnost, úkoly a základní vztahy účastníků plánovacího procesu v jeho jednotlivých etapách.

§ 2

Národohospodářské plánování

(1) Národohospodářské plánování je soustavná, jednotně organizovaná a nepřetržitá činnost účastníků plánovacího procesu, zaměřená na tvorbu a realizaci jednotně státní hospodářské a sociální politiky Československé socialistické republiky a usměrňování realizace cílů hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky, České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky. Vyúsňuje do tvorby komplexních státních plánů hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky (dále jen „státní plány Československé socialistické republiky“), komplexních státních plánů hospodářského a sociálního rozvoje České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky (dále jen „státní plány republik“), a na ně navazujících plánů hospodářského a sociálního rozvoje územních celků a obcí (dále jen „oblastní plány“) a plánů hospodářského a sociálního rozvoje socialistických organizací (dále jen „plány socialistických organizací“).

(2) Národohospodářské plánování se uskutečňuje v celém procesu socialistické rozšířené reprodukce a vytváří předpoklady pro účinné využívání vědeckotechnického rozvoje, zapojení do mezinárodní dělby práce, rozvoj socialistické podnikavosti a pro uplatnění aktivní úlohy socialistického trhu v zájmu trvalé orientace národního hospodářství na efektivnost a rovnovážnost s cílem všestranného uspokojování potřeb společnosti včetně tvorby a ochrany životního prostředí.

§ 3

Plánovací proces

(1) Plánovací proces zahrnuje etapy přípravy, tvorby, projednávání, schvalování, kontroly a hodnocení plnění státních plánů Československé socialistické republiky, státních plánů republik, oblastních plánů a plánů socialistických organizací.

(2) Účastníky plánovacího procesu jsou vláda Československé socialistické republiky, dále vláda České socialistické republiky a vláda Slovenské socialistické republiky (dále jen „vlády republik“), ústřední orgány státní správy, národní výbory, Ústřední rada družstev, svazy družstev, ústřední orgány společenských organizací a socialistické organizace.

(3) V souladu s obecně závaznými právními předpisy a se stanovami Revolučního odborového hnutí se zúčastňují plánovacího procesu jeho orgány a organizace. Plánovacího procesu se zúčastňují též orgány Národní fronty a organizace v ní sdružené.

ČÁST DRUHÁ

SOUSTAVA PLÁNŮ HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO ROZVOJE

§ 4

Druhy plánů hospodářského a sociálního rozvoje

(1) Soustavu plánů hospodářského a sociálního rozvoje tvoří:

- a) státní plány Československé socialistické republiky,
- b) státní plány republik,
- c) oblastní plány,
- d) rozpočtové výhledy,
- e) státní rozpočty,
- f) měnové plány,
- g) plány socialistických organizací.

(2) Rozpočtové výhledy, státní rozpočty a měnové plány upravují zvláštní předpisy.

§ 5

Státní plány

(1) Státní plány Československé socialistické republiky a státní plány republik jsou vnitřně vyvážené a vzájemně skloubené dokumenty k zajištění realizace jednotně státní hospodářské a sociální politiky Československé socialistické republiky na dané plánovací období se zaměřením na efektivní a rovnovážný rozvoj národního hospodářství. Spolu s obecně závaznými právními předpisy a s dalšími nástroji řízení vymezují svými závaznými výstupy podmínky hospodářské a sociální činnosti socialistických organizací a poskytují jim zásadní informace potřebné pro jejich činnost. Vymezují rovněž podmínky rozvoje územních celků a obcí. Součástí státních plánů jsou zvláštní části za obranu a bezpečnost.

(2) Státní plány Československé socialistické republiky časově a věcně konkretizují cíle a záměry hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky ve vzájemně provázaných hodnotových, hmotných a územních souvislostech. Ve svých závazných výstupech tvoří základ pro ostatní plány, zabezpečují efektivní a proporcionální rozvoj České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky (dále jen „republiky“) a rovněž koncepci a realizaci mezinárodní hospodářské a vědeckotechnické spolupráce.

(3) Státní plány republik v souladu se státními plány Československé socialistické republiky stanoví cíle a záměry komplexního rozvoje hospodářství v působnosti příslušné vlády a hlavní záměry rozvoje územních celků a obcí. Ve svém územním průřezu obsahují též rozhodující záměry rozvoje a činnosti socialistických organizací, popřípadě jejich vnitřních organizačních jednotek, které jsou na území republiky a nejsou řízeny je-

jími orgány, jakož i formy a způsob zabezpečení tohoto rozvoje a činnosti z hlediska působnosti orgánů republik. Stanoví též cíle a cesty k zabezpečení proporcionálního rozvoje územních celků a obcí.

(4) Státní plány se podle délky plánovacího období člení na dlouhodobé výhledy hospodářského a sociálního rozvoje (dále jen „dlouhodobé výhledy“) a střednědobé (pětileté) státní plány členěné podle jednotlivých let.

Dlouhodobé výhledy

§ 6

(1) Základními programovými dokumenty dlouhodobého výhledu Československé socialistické republiky (dále jen „dokumenty dlouhodobého výhledu“) jsou:

- a) koncepce vědeckotechnického, hospodářského a sociálního rozvoje a koncepce tvorby a ochrany životního prostředí Československé socialistické republiky, vytyčující variantně základní makroekonomické proporce a cíle rozvoje,
- b) Základní směry hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky s podrobnějším rozpracováním nejbližšího pětiletého období, v rozhodujících záměrech i za republikové průřezy.

(2) Dokumenty dlouhodobého výhledu, vypracované zpravidla na období deseti a za vybrané úseky na období patnácti let, jsou zpravidla v pětiletých cyklech upřesňovány a prodlužovány. Koncepce vědeckotechnického, hospodářského a sociálního rozvoje a koncepce tvorby a ochrany životního prostředí Československé socialistické republiky jsou podkladem pro vypracování Základních směrů hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky.

(3) Návrh dokumentů dlouhodobého výhledu vypracovává Státní plánovací komise ve spolupráci se Státní komisí pro vědeckotechnický a investiční rozvoj, s Českou komisí pro plánování a vědeckotechnický rozvoj a Slovenskou komisí pro plánování a vědeckotechnický rozvoj (dále jen „ústřední plánovací orgány republik“) a s ostatními ústředními orgány státní správy.

(4) Návrh koncepcí vědeckotechnického, hospodářského a sociálního rozvoje a koncepce tvorby a ochrany životního prostředí Československé socialistické republiky projednává a schvaluje vláda Československé socialistické republiky.

(5) Návrh Základních směrů hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky projednává a schvaluje vláda Československé socialistické republiky a předkládá jej k projednání Federálnímu shromáždění Československé socialistické republiky (dále jen „Federální shromáždění“).

§ 7

(1) Z dokumentů dlouhodobého výhledu vycházejí dokumenty dlouhodobých výhledů České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky (dále jen „dokumenty dlouhodobých výhledů republik“).

(2) Dokumenty dlouhodobých výhledů republik jsou:

- a) koncepce vědeckotechnického, hospodářského a sociálního rozvoje a koncepce tvorby a ochrany životního prostředí České socialistické republiky a koncepce vědeckotechnického, hospodářského a sociálního rozvoje a koncepce tvorby a ochrany životního prostředí Slovenské socialistické republiky (dále jen „koncepce rozvoje republik“), vytyčující variantně základní makroekonomické proporce a cíle rozvoje,
- b) Základní směry hospodářského a sociálního rozvoje České socialistické republiky a Základní směry hospodářského a sociálního rozvoje Slovenské socialistické republiky (dále jen „Základní směry rozvoje republik“) s podrobnějším rozpracováním nejbližšího pětiletého období.

(3) Dokumenty dlouhodobých výhledů republik, vypracované zpravidla na období deseti a za vybrané úseky na období patnácti let, jsou zpravidla v pětiletých cyklech upřesňovány a prodlužovány. Koncepce rozvoje republik jsou podkladem pro vypracování Základních směrů rozvoje republik a jsou využívány k vypracování dokumentů dlouhodobého výhledu Československé socialistické republiky.

(4) Návrhy dokumentů dlouhodobých výhledů republik vypracovávají ústřední plánovací orgány republik ve spolupráci s ostatními ústředními orgány republik, národními výbory a se Státní plánovací komisí.

(5) Návrh koncepcí rozvoje republik projednávají a schvalují vlády republik.

(6) Návrhy Základních směrů rozvoje republik projednávají a schvalují vlády republik a předkládají je k projednání České národní radě a Slovenské národní radě (dále jen „národní rady“).

§ 8

(1) Základní směry hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky jsou základem pro stanovení hlavních cílů a úkolů pětiletých státních plánů; jsou závazné pro koncepční činnost federálních ústředních orgánů a vlád republik. Obdobnou funkci ve vztahu k ústředním orgánům republik plní Základní směry rozvoje republik.

(2) Pro vypracování Základních směrů rozvoje republik zpracují příslušné národní výbory návrhy dlouhodobých koncepcí rozvoje oblastí, které ob-

sahují základní směry komplexního hospodářského a sociálního rozvoje a základní směry tvorby a ochrany životního prostředí územních celků a obcí.

(3) Základní směry hospodářského a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky a Základní směry rozvoje republik obsahují směrnice vlády Československé socialistické republiky a směrnice vlád republik pro vypracování pětiletého státního plánu Československé socialistické republiky, pětiletých státních plánů republik, plánů socialistických organizací a oblastních plánů (dále jen „směrnice“), rozpracované podle jednotlivých let. Součástí směrnic jsou jednotná pravidla usměrňování vývoje ekonomiky.

(4) Směrnice jsou závazným dokumentem pro vypracování pětiletých státních plánů a oblastních plánů. Obsah a výstupy směrnic k účastníkům plánovacího procesu jsou obdobné jako výstupy pětiletých státních plánů (§ 14).

(5) Na základě závazných výstupů směrnic vypracovávají socialistické organizace své pětileté plány a národní výbory pětileté oblastní plány; přitom poskytují příslušným orgánům vybrané údaje těchto plánů.

Pětileté státní plány

§ 9

(1) Pětileté státní plány konkretizují strategické záměry dlouhodobých výhledů. Stanoví komplexně základní cíle a úkoly hospodářského a sociálního rozvoje v jeho podstatných vnitřních a vnějších souvislostech a způsoby jejich dosažení se zvláštním zaměřením na zabezpečení celkové, zbožně peněžní i strukturální rovnováhy a na soulad nabídky a poptávky. Pětiletý státní plán Československé socialistické republiky je zaměřen též na proporcionální rozvoj obou republik.

(2) K zajištění komplexnosti pětiletých státních plánů jsou jejich součástí rozhodující záměry a úkoly rozvoje vědy a techniky, vývoje cen, jakož i základní parametry měnového plánu a rozpočtových výhledů.

(3) Pětiletý státní plán Československé socialistické republiky je ve svých cílech a závazných výstupech (včetně rozdělení do jednotlivých let) závazný pro pětileté státní plány republik a federální ústřední orgány.

(4) Pětileté státní plány republik určují základní cíle, úkoly a způsoby zabezpečení komplexního rozvoje hospodářství v působnosti vlád republik, proporcionální rozvoj územních celků a obcí a tvorbu a ochranu životního prostředí; ve svém územním průřezu obsahují též vybrané údaje plánů socialistických organizací, popřípadě jejich vnitřních organizačních jednotek, které jsou na území republiky a nejsou řízeny jejími orgány (§ 12 odst. 5). Pětileté státní plány republik jsou závazné

ve svých cílech a závazných výstupech pro ústřední orgány republik a pro pětileté oblastní plány.

(5) Na základě pětiletých státních plánů upraví socialistické organizace své pětileté plány a národní výbory své pětileté oblastní plány, pokud se závazné výstupy pětiletých státních plánů liší od závazných výstupů směrnic. Přitom jsou povinny dodržovat a zabezpečovat závazné výstupy pětiletých státních plánů. Provedené úpravy oznámí socialistické organizace a národní výbory příslušným orgánům, kterým poskytnou vybrané údaje svého pětiletého plánu, popřípadě pětiletého oblastního plánu.

§ 10

(1) Vláda Československé socialistické republiky projednává a schvaluje návrh pětiletého státního plánu a jeho změny (§ 26 odst. 7) a předkládá tento návrh Federálnímu shromáždění.

(2) Vlády republik projednávají a schvalují návrhy pětiletých státních plánů republik a jejich změny (§ 26 odst. 7) a předkládají tyto návrhy národním radám.

§ 11

Oblastní plány

(1) Oblastní plány vypracovávají národní výbory za jejich územní obvody zajišťují v souladu se státními plány republik a s přihlédnutím ke schválené územně plánovací dokumentaci komplexní hospodářský a sociální rozvoj územních celků a obcí, tvorbu a ochranu životního prostředí a využití místních podmínek pro efektivní rozvoj národního hospodářství.

(2) Z hlediska délky plánovacího období se oblastní plány člení na dlouhodobé koncepce rozvoje oblastí (územních celků a obcí) a pětileté oblastní plány.

§ 12

Plány socialistických organizací

(1) Plány socialistických organizací jsou plány státních podniků a jiných státních organizací, družstevních, společenských a ostatních socialistických organizací.

(2) Plány socialistických organizací jsou základním nástrojem řízení jejich činnosti; musí být v souladu s obecně závaznými právními předpisy, zabezpečovat přednostně závazné výstupy státního plánu a dále i uzavřené smluvní závazky. Tyto plány vycházejí z povinnosti uspokojovat potřeby socialistické společnosti včetně tvorby a ochrany životního prostředí a z požadavků odběratelů a spotřebitelů, zabezpečují rozvoj hospodářské, sociální a podnikatelské činnosti socialistických organizací, zvyšování technické a kvalitativní úrovně výroby a sociální rozvoj pracovního kolektivu.

(3) Socialistické organizace vypracovávají pětileté plány v členění podle jednotlivých let a roč-

ní plány. Přitom vycházejí z dlouhodobých koncepcí svého rozvoje, které si zpracovávají podle svých potřeb.

(4) Rozpočtové a příspěvkové organizace vypracovávají pětiletý a roční plán, pokud jsou adresátem jmenovitých úkolů státního plánu.

(5) Pokud jsou vnitřní organizační jednotky socialistické organizace na území druhé republiky, než je její sídlo, uvádí socialistická organizace v případech a v rozsahu stanoveném právním předpisem vybrané údaje svého plánu odděleně za tyto vnitřní organizační jednotky.

(6) Tvorby plánu socialistických organizací a kontroly jeho plnění se účastní pracovní kolektivy a odborové orgány v rámci svěřené působnosti podle zvláštních předpisů a v souladu s kolektivní smlouvou. Socialistické organizace jsou povinny trvale vytvářet pro tuto účast podmínky.

Č Á S T T Ř E T Í

TVORBA, OBSAH A VÝSTUPY STÁTNÍCH PLÁNŮ

§ 13

Tvorba státních plánů

(1) Základní metodou tvorby státních plánů, především dlouhodobých výhledů, je ověřování a výběr nejefektivnějších směrů uspokojování potřeb společnosti a tomu odpovídajícího rozvoje ekonomiky a její struktury.

(2) Optimalizace tvorby státních plánů vyúsťuje do stanovení vývoje hodnotových nástrojů s cílem zdokonalovat socialistické zbožně peněžní vztahy a účinně je využívat ke zvyšování kvality, potřebného množství a struktury užitných hodnot. Z této optimalizace vyplývají rovněž výstupy státních plánů vůči jednotlivým ústředním orgánům, národním výborům a socialistickým organizacím.

(3) Optimalizací tvorby státních plánů podle kritérií efektivity, rovnovážnosti a strukturálních bilancí provádí Státní plánovací komise a ústřední plánovací orgány republik ve spolupráci s ostatními ústředními orgány za využívání prognostických prací, především Souhrnné prognózy vědeckotechnického, ekonomického a sociálního rozvoje Československé socialistické republiky, vypracované Československou akademií věd ve spolupráci se Státní plánovací komisí a Státní komisí pro vědeckotechnický a investiční rozvoj. Dále se vychází z koncepcí mezinárodní dělby práce, koncepcí rozvoje republik, odvětvových koncepcí rozvoje, které využívají rovněž dlouhodobé koncepce rozvoje socialistických organizací, a z mezinárodního srovnání stavu a vývoje ekonomiky.

(4) K přípravě státních plánů slouží projednávání dodavatelsko-odběratelských vztahů, v němž se ověřuje soulad hmotných proporcí připravova-

ných závazných výstupů státních plánů. Případy, kdy jsou obě organizace povinny dodavatelsko-odběratelské vztahy projednat, stanoví v rozsahu nutném k přípravě závazných výstupů státních plánů prováděcí předpis.

§ 14

Obsah státních plánů a druhy jejich výstupů

(1) Obsahem státních plánů jsou souhrnné národohospodářské údaje o vývoji výkonnosti a struktury národního hospodářství a jeho odvětví a o dynamice a struktury tvorby a užití národního důchodu. Dále obsahují zejména vrcholné národohospodářské bilance k zabezpečení rovnováhy na vnitřním trhu, v oblasti investic, pracovních sil a ve vnějších ekonomických vztazích, míru rozdělení zdrojů mezi federací a republikami, předpokládaný vývoj cenových úrovní, míry úvěrové emise, vývoj devizové pozice státu, podíly centrálně financované společenské spotřeby a investic, cíle a úkoly v tvorbě a ochraně životního prostředí, jakož i státní programy rozvoje a útlumu odvětví nebo oborů. K zabezpečení cílů a programů obsažených ve státních plánech se jako součást těchto plánů stanoví soustava kritérií, nástrojů, úkolů a informací zabezpečující zásadní soulad zájmů společnosti se zájmy socialistických organizací.

(2) Výstupy státních plánů a jejich změny jsou ve vztahu k ústředním orgánům státní správy a národním výborům závazné a zahrnují zejména vývoj a úroveň kritérií efektivity a rovnovážnosti, předpokládané změny cen, daní, odvodů a dotací, vybrané makroekonomické proporce, státní programy rozvoje a útlumu odvětví nebo oborů, sociální a ekologické programy a programy rozvoje oblastí.

(3) Výstupy státních plánů a jejich změny jsou ve vztahu k socialistickým organizacím závazné nebo informativní.

(4) Závazné výstupy státních plánů ve vztahu k socialistickým organizacím jsou normativy, dotace, limity a jmenovité úkoly. Další druhy závazných výstupů státních plánů může stanovit pouze zákon.

(5) Informativní výstupy státních plánů sdělují socialistickým organizacím a národním výborům, které vypracovávají oblastní plány, údaje důležité pro jejich činnost a rozvoj. Představují zejména vybrané údaje o předpokládaném vývoji efektivity, cen, finančních nástrojů, úvěrových a depozitních podmínek, makroekonomických proporcí národního hospodářství, základních tendencí a faktorů jeho růstu a informace o zapojení do mezinárodní dělby práce, zejména socialistické ekonomické integrace. Informativní výstupy se socialistickým organizacím a národním výborům, které vypracovávají oblastní plány, poskytují zpravidla na národohospodářské úrovni nebo členěně podle odvětví.